

Postanowienie z dnia 3 lutego 2010 r., II CZ 89/09

Z udzielonego przez sąd zwolnienia od kosztów sądowych strona korzysta także w postępowaniu wywołanym zażaleniem na postanowienie o odrzuceniu wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku sądu drugiej instancji.

Sędzia SN Henryk Pietrkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

Sędzia SN Teresa Bielska-Sobkowicz

Sędzia SN Krzysztof Strzelczyk

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa Wiktora M. przeciwko Wojciechowi P. o zapłatę, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 3 lutego 2010 r. zażalenia pozwanego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 17 sierpnia 2009 r.

uchylił zaskarżone postanowienie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 17 sierpnia 2009 r. odrzucił zażalenie – z powodu nieuiszczenia należnej od niego opłaty sądowej – na postanowienie tego Sądu z dnia 16 lipca 2009 r. o odrzuceniu wniosku pozwanego o sporządzenie i doręczenie wyroku z dnia 21 maja 2009 r. Rozstrzygnięcie, oparte na podstawie art. 130² § 3 k.p.c., uzasadnione zostało – z powołaniem się na uchwałę siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., zasadę prawną, III CZP 142/07, OSNC 2008, nr 11, poz. 122) – stwierdzeniem, że skoro udzielone pozwanemu zwolnienie od kosztów sądowych wygasło z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia rozstrzygającego istotę sprawy, to pozwany powinien uiścić opłatę od zażalenia albo ponowić wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych.

W zażaleniu pełnomocnik pozwanego zarzucił naruszenie art. 130² § 3 k.p.c. przez jego zastosowanie w sytuacji, w której przyznane pozwanemu zwolnienie od kosztów sądowych obowiązuje w postępowaniu wywołanym zażaleniem na

postanowienie o odrzuceniu wniosku pozwanego o sporządzenie i doręczenie wyroku z dnia 21 maja 2009 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny, odrzucając zażalenie na postanowienie tego Sądu z dnia 16 lipca 2009 r., powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2008 r., III CZP 142/07. Wobec tego, że ani teza powołanej uchwały, ani podana w niej argumentacja nie dostarcza podstaw do prezentowania poglądu, iż zwolnienie strony od kosztów sądowych w sprawie, przyznane w postępowaniu przed sądem powszechnym, nie obejmuje nie tylko postępowania kasacyjnego, ale także postępowania po wydaniu przez sąd drugiej instancji orzeczenia rozstrzygającego istotę sprawy, należy przypomnieć, że wspomnianą uchwałą rozstrzygnięte zostało zagadnienie prawne, czy zwolnienie od kosztów sądowych udzielone w toku postępowania przed sądem pierwszej lub drugiej instancji rozciąga się także na postępowanie wywołane skargą kasacyjną. Na tak postawione pytanie Sąd Najwyższy – wskazując na osobną, odrębną od sądów powszechnych pozycję ustrojową Sądu Najwyższego, a przede wszystkim podkreślając charakter postępowania kasacyjnego oraz skargi kasacyjnej będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia orzeczenia prawomocnego, wnoszonym poza tokiem instancji – udzielił jednoznacznej odpowiedzi, że zwolnienie strony od kosztów sądowych w sprawie, przyznane w postępowaniu przed sądem powszechnym, nie obejmuje postępowania kasacyjnego. Nie wymaga szerszego wyводу stwierdzenie, że wszczęcie postępowania kasacyjnego następuje w drodze wniesienia skargi kasacyjnej. W tym zatem postępowaniu, a także postępowaniach mających charakter wpadkowy, ale prowadzonych w ramach postępowania wywołanego wniesioną skargą kasacyjną (np. postępowanie wywołane zażaleniem na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej) strona nie może korzystać z udzielonego jej przed sądem powszechnym zwolnienia od kosztów sądowych.

Postępowanie wywołane wnioskiem o sporządzenie i doręczenie wyroku sądu drugiej instancji, w ramach którego wniesione zostało zażalenie na postanowienie o odrzuceniu takiego wniosku, nie ma nic wspólnego z postępowaniem kasacyjnym. Mimo że jest ono prowadzone po uprawomocnieniu się orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, to w sensie merytorycznym dotyczy fazy postępowania zakończonego wydaniem takiego orzeczenia. Skarżący nadal korzystał z udzielonego mu zwolnienia od kosztów sądowych, nie było więc podstaw – z

powołaniem się na wspomnianą uchwałę – do stwierdzenia, że pozwany był zwolniony od kosztów tylko do uprawomocnienia się orzeczenia. Należało uznać, że skarżący, składając zażalenie na postanowienie z dnia 16 lipca 2009 r. o odrzuceniu wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku z dnia 21 maja 2009 r., nadal korzystał ze zwolnienia od kosztów sądowych.

Oceniając zasadność zażalenia wniesionego do Sądu Najwyższego należało rozważyć, czy skarżący powinien uiścić opłatę podstawową od zażalenia na postanowienie z dnia 16 lipca 2009 r.

Ustawą z dnia 14 grudnia 2006 r. o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2007 r. Nr 21, poz. 123), która weszła w życie 10 marca 2007 r., uchylono art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.), zgodnie z którym strona zwolniona od kosztów sądowych przez sąd obciążona była obowiązkiem uiszczenia opłaty podstawowej od zażalenia (art. 3 ust. 2 pkt 2). Sprawa wszczęta została dnia 5 maja 2008 r., a więc po dniu 10 marca 2007 r., co oznacza, że zażalenie nie podlegało opłacie podstawowej. (...)

Z tych względów należało orzec, jak w sentencji (art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.).